

Bizofreni artık tedavisi olan bir hastalık

Bizofreni artık genetik kökenli, çaresi olmayan bir hastalık olarak değerlendirilmiyor. Erken evrede hastalığın ilk belirtileri ortaya çıktığında psikoterapi ve sosyal terapi gören hastalar ömür boyu ilaç kullanmadan normal yaşamlarını sürdürebiliyor.

Murat Sezer, ailesiyle İstanbul'da yaşamaya başlayınca, Ankara'daki bir üniversiteyi kazanmasına çok sevinmişti. Nihayet ailesinin bağımsız bir yaşamı olacak, gençliğini hiçbir baskı altında kalmadan doyasıya yaşayabilecekti.

Ancak bir sene sonra okul yatahanesindeki yaşamı ayak uyduramayacağını anlayıp, yeniden İstanbul'a ailesinin yanına döndü. Birkaç yıl sonra üniversiteye geri dönme girişimi yine başarısızlıkla sonuçlandı ve ailesinin yanına kesin dönüp yaptı.

Murat (gerçek adı değil) sürekli sesler duyuyor, geceleri uyuyamıyor ve yemek yemeği reddediyordu.

O dönemde yaşadıklarını şöyle anlatıyor: "Bir noktadan sonra yemek yemeyerek veya uyumayarak dünyayı kurtaracağımı sanıyordum. Düşüncelerim ve inançlarım tümüyle gerçek düyüydü."

Murat birkaç kez hastaneye kaldırıldı ve psikiyatrik tedavi gördü. Ancak kendisini kurtaran psikoterapi ve sosyal terapi kombinasyonu oldu.

İlaç yeterli değil

Son günlere dek bizofreni tedavisi olmayan, yaşamı süren ve bazı genlerin talihsiz kombinasyonu sonucu ortaya çıkan bir hastalık olarak değerlendiriliyordu. Hastalar bir ömür boyu ilaçlara bağımlı olarak yaşam zorundaydı.

Birçok bilim adamı bizofreninin büyük ölçüde çevresel faktörlerden etkilendiğine ilişkin kanıtlar elde ediyor. Son yapılan çalışmalar yeni tedavi yöntemlerinin yolunu açıyor. Doktorlar artık terapi ve sosyal çalışmaların pek çok bizofreninin tedavisinde mucizeler yaratabileceğine inanıyor.

"Hastaların düzelmesi için terapi görmeleri şart" diye konuşan Newcastle Üniversitesi'nden psikiyatrist Dr.Douglas Turkington, "İlaçlar tek başına yarar sağlamıyor" diyor.

Son araştırmalar

Acta Psychiatrica Scandinavica adındaki bilim dergisinde yayımlanan son bir araştırma bu konuda yapılmış en kapsamlı çalışmaları olarak dikkat çekiyor. Bu çalışmaya göre hastalığın ortaya çıkmasında çocukluk dönemindeki bir travma veya cinsel taciz çok rol oynuyor.

Bizofreni genel olarak genetik ve çevresel faktörlerin birbirleriyle etkileşiminin bir sonucu olsa da, İngiltere'de Royal College of Surgeons'dan Dr.Mary Clarke'a göre, "genetik tek başına hastalığa yol açmaz, yalnızca çevresel faktörlerden kimlerin etkilenebileceğini işaret eder."

Daha önceki 46 çalışmaya yeniden inceleyen Auckland Üniversitesi'nden psikolog John Read, erkek hastaların yüzde 59'unun, kadın hastaların yüzde 69'unun çocukluklarında fiziksel ve cinsel tacize maruz kaldıklarını ortaya çıkarttı.

Başka bir araştırma ise terk edilme ve duygusal tacizler de hesaba dahil edildiğinde, bu yüzdelerin erkeklerde yüzde 85'e, kadınlarda yüzde 100'e çıktığını gösterdi. Read bu konuda şu açıklamayı yapıyor: "Dünyada milyonlarca insana bizofreni konuluyor. Aslında bu tanı gerçek sosyal nedenleri maskeliyor ve insanların daha etkili ve insani tedavi olanaklarından yararlanmasını engelliyor."

Erken müdahale önemli

Bu araştırmanın kümülatif etkisi psikiyatri dünyasının en üst katlarına kadar ulaştı. Amerikan Psikiyatri Birliği'nin adestostaki toplantısında, birliğin başkanlığı Steven S.Sharfstein anti-psikotik ilaçların yılda 6.5 milyar dolarlık bir satış rakamına eriştiğini ve nedenle akıl hastalarına gereğinden fazla ilaç verildiği inancının yaygınlaştığına dikkat çekerek, şöyle konuştu:

"Profesyonel olarak biyo-psiko-sosyal modelin biyo-biyo-biyo model olmasına izin verdik. Ekonomik olanaksızlıkların gündeme geldiği bu günlerde bile haplar tedavinin temelini oluşturuyor."

Araştırmaya göre bizofreninin ilk belirtilerine tepki verildiği takdirde, hastaların ömür boyu ilaca bağımlı olmaları engellenebilecektir.

Gerçekten de 20'li yaşların başlarındaki dağınık düşünce, kuruntu ve halüsinasyonlar ile tanımlanan krizlere terapi ile müdahale edildiğinde hastalığı hafifletmek mümkün olabilir.

Genetik katkı önemli

"Dođru bir şekilde ele alındığında bu yaklaşıým büyük fayda sağlayabilir" diye konuşan psikiyatrist Dr.Shankarayan Srinath, "E insanlara bu evrede yardımcı olursak, çektikleri sıkıntılarını ne anlama geldiğini anlayabilir. Eđer bu evrede müdahale edilmez hastalık kronikleşir ve hasta ömür boyu psikiyatrik hasta konumuna gelir" diyor.

Bu araştırmaların ortaya çıkarttığı bulgular şizofrenide genetik katkının önemini ortadan kaldırmıyor.

Bilim adamları yüzlerce genin bir araya gelmesiyle hastalıkta yakalanma eğiliminin arttığına inanıyor.

"Fakat genler çevresel faktörler olmadan faaliyete geçmez" diye konuşan Londra'daki Tavistock ve Portman Klinikleri'nin direktörü Dr. David Taylor, "Bu hastalar kendileri de depresyona yatkın olduklarını itiraf ederler. Ancak terapinin sonuçları çevresel faktörlerin önemini bir kez daha öne çıkartıyor."

Az sayıda gen

Bundan önce çok az sayıda genin akıl sağlığı üzerinde doğrudan etkisi olduğuna inanılıyordu.

"20 yıl önce şizofreni konusunda araştırma yapan bilim adamları genomun dizilimlerinin tespit edilmesi durumunda iplerinin kalmayacağını düşünüyorlardı. Şizofreninin iki ya da üç genin marifeti olduğu düşüncesi hakimdi" diye konuşan Dr. E.Fuller To bunun böyle olmadığını artık kesin olarak biliniyor" diyor.

Newsweek, 12 Aralık 2005 sayısında yayımlanan habere göre, şizofreni tedavisindeki bu yaklaşım halk sağlığı hizmetleriyle uyumuyor. İngiliz Sağlık Örgütü tasarruf tedbirleri kapsamında ülkenin akıl sağlığı kliniklerinin yüzde otuzunu kapatmayı planlıyor.

Temel kurallar

British Journal of Psychiatry isimli bilim dergisinde şizofreni tedavisi ile ilgili temel kuralların açıklandığı bir makalede, pek çok ülkede ilaç tedavisinin öne çıktığı ve psikososyal müdahalelerin yetersiz kaldığı belirtiliyor.

Murat bugün 35 yaşında ve kız arkadaşıyla birlikte oldukça sağlıklı bir yaşam sürdürüyor. Tedavisi ile ilgili görüşlerini şöyle dile getiriyor: "Tedavinin önemini abarttığımı düşünmüyorum. Bu tedavi yaşamımı sürdürmem için bana gerekli desteği sağladı."

Şizofreni genellikle kendi ayakları üzerinde durmaya hazırlanan genç insanların vuruyor. Yeni psikoterapi ve sosyal terapi kombinasyonu bu genç insanların ömür boyu şizofreni tedavisi görmesini engelleyecek.

Kaynak:

hurarsiv.hurriyet.com.tr